

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.IV.35.120/2019/3. szám

A tanács tagjai: . Patyi András a tanács elnöke, Dr. Balogh Zsolt
előadó bíró,
. Dobó Viola bíró

A felperes: benyújtó

A felperes képviselője: Zavaczki Ügyvédi Iroda

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője: Dr. Király Zoltánné kamarai jogtanácsos

A per tárgya: falugondnoki szolgáltatás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Pécsi Közigazgatási és
Munkaügyi Bíróság 10.K.27.417/2018/9-I számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria

- a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.417/2018/9-I. számú ítéletét hatályon kívül helyezi;
- az alperes KINCSTK/9960-2/2018. számú határozatát az elsőfokú hatóság BAR-ÁHI/81-3/2018. számú határozatára is kiterjedően megsemmisíti és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezi;

Az elsőfokú bírósági eljárásban és a felülvizsgálati eljárásban felmerült költséget a felek maguk viselik.

A feljegyzett 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási

illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A alperes neve Baranya Megyei Igazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) 2018. március 8. napján kelt BAR-ÁHI/81-3/2018. iktatószámú határozatával a felperes terhére az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Áht.) 59-60/A. §-ra hivatkozással 1.250.000,- forint központi költségvetésből jogosulatlanul igénybe vett támogatás visszafizetésére vonatkozó kötelezettséget, valamint 26.000,- forint ügyleti kamat megfizetési kötelezettséget állapított meg, mivel a felperes a vizsgált időszak egy részében a falugondnoki szolgáltatást a nyilvántartásban szereplő gépjárműtől eltérő járművel látta el.
- [2] Az ügy szempontjából releváns tényállás szerint a felperes által ellátott falugondnoki szolgáltatási tevékenység a vizsgált időszak egészében be volt jegyezve a szolgáltatói nyilvántartásba. A bejegyzésről szóló, 2014. június 11. napján kelt BAC/874-2/2014. számú határozat szerint a felperes a szolgáltatást a ... forgalmi rendszámú, Renault Trafic típusú gépjárművel látja el. A felperes 2014. november 19. napján új gépjárművet vásárolt, és a falugondnoki szolgáltatást 2016. január 1. és 2016. december 31. napja között ezen (... forgalmi rendszámú) gépjárművel látta el. A Baranya Megyei Kormányhivatal a 2016. június 8. napján kelt és 2016. július 14. napján jogerőre emelkedett BAC/13/1440-6/2016. számú határozatával a felperes kérelmére módosította a szolgáltatáshoz használt gépjármű nyilvántartási adatait. A felperes így az adott évben 2016. január 1. és 2016. július 14. között nem a bejelentett gépjárművel látta el a falugondnoki feladatokat.
- [3] A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a KINCSTK/9960-2/2018. iktatószámú, 2018. április 9. napján kelt határozatával helybenhagyta az elsőfokú határozatot.
- [4] Az alperes határozatát az elsőfokú hatóság által megjelöltekén túl a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 2. számú melléklet III. 3. e) alpontjára, a Kiegészítő Szabályok 5. pontjára, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 92/K. § (4c) bekezdésére, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló

369/2013. (X.24.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. rend.) 8. § (2) bekezdésére, 27. §-ára és 5. számú mellékletére alapította.

A felperes keresete és a védírat

- [5] Az alperes határozatával szemben a felperes keresettel élt, melyben elsődlegesen az alperesi határozat hatályon kívül helyezését, másodlagosan annak megváltoztatását kérte. Álláspontja szerint jogosult a támogatásra, mert a falugondnoki szolgáltatást a vonatkozó jogszabályokban rögzített szakmai szabályok betartásával látta el és a szolgáltatói nyilvántartásban egész évben szerepelt. Továbbá, a szolgáltatói nyilvántartás vezetésével kapcsolatos esetleges jogszabálysértések megítélése és szankcionálása nem az alperes, hanem a Kormányhivatal kompetenciájába tartozik.
- [6] Az alperes védíratában a kereset elutasítását kérte. Kiemelte, hogy a normatív támogatások felhasználásának szükséges de nem elégséges feltétele a támogatás céljának megfelelő felhasználás, hanem ezen túl az adminisztratív feltételek megléte is nélkülözhetetlen.

Az elsőfokú ítélet

- [7] Az ügyben eljáró Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 10.K.27.417/2018/9-I. számú, 2018. szeptember 12-én kelt ítéletében az alperes határozatát az elsőfokú hatóság határozatára is kiterjedő hatállyal megsemmisítette.
- [8] A bíróság a Kvtv. 2. sz. melléklet III. 3. e) pontja és V. fejezet Kiegészítő szabályok 5. c) pontja, a Szocvtv. 60. §-a, 92/K. § (8)-(10) bekezdése és 132. § (1) bekezdés f), n.), s.) és w) pontjai, az Áht. 60/A. § (1) bekezdés d) pontja, a Korm. rend. 8. § (2) bekezdése 27. § (1) bekezdése és 1. számú melléklet 3.1.1. pontja egybevetésével, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet (a továbbiakban: SzCsM rendelet) szabályozási tárgykörére, szóhasználatára és fejezetcímeire is figyelemmel megállapította, hogy a falugondnoki szolgáltatás szakmai szabályait az SzCsM rendelet tartalmazza, míg a Korm. rend. rendelkezési az adminisztratív szabályokat tartalmazzák. Az SzCsM rendeletben rögzítettek megsértését a hatóság a felperes terhére nem állapította meg, döntését a Korm. rend.-ben foglaltak megsértésére alapította. Mindezek alapján a Korm. rend.-ben foglalt kötelezettségek megsértését a bíróság az alperes álláspontjával ellentétesen nem tekintette a Kvtv. 2. számú melléklet III. 3.e.) pontjában a támogatás feltételeként írt szakmai szabály megszegésének, amely ennél fogva nem keletkeztethet visszafizetési kötelezettséget.

- [9] A bíróság rögzítette továbbá, hogy az Áht. 59. §-a értelmében az alperes hatósági ellenőrzés keretében jogosult felülvizsgálni a helyi önkormányzatok éves költségvetési beszámolója alapján az állami támogatás elszámolását, felhasználását, mely felülvizsgálat kiterjed a beszámoló alapjául szolgáló dokumentumok ellenőrzésére is. Amennyiben a hatóság vizsgálata során eltérést tár fel, úgy az Áht. 60. és 60/A. §-ban foglaltak alapján jogosult eljárásra.
- [10] Az alperes által hivatkozott eseti döntéseket sem tekintette a hatóság relevánsnak jelen esetben. Kiemelte, hogy a falugondnoki szolgáltatáshoz kapcsolódó állami támogatás igénybevételének feltételeinél a Kvtv. taxatív felsorolást tartalmaz a körben, hogy mely jogszabályi rendelkezéseknek kell megfelelnie ahhoz az önkormányzatnak, hogy a támogatás igénybevételére jogosult legyen, és a felhasználás jogszerűsége megállapítható legyen.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] Az ügyben a alperes neve alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az eljáró bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Az alperes álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Kvtv. 2. sz. mellékletének III. 3. e) pontjának és kiegészítő szabályainak falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás jogcím vonatkozásában meghatározott rendelkezéseit, továbbá a Korm. rend. 27. § (1) bekezdését és 1. sz. mellékletét.
- [12] Az alperes kiemelte, hogy a alperes neve eljárása az Áht. VII. fejezetét képező 57-60/B. §-ain alapul, amely fejezet a helyi önkormányzatok általános működéséhez és ágazati feladataihoz kapcsolódó támogatások igénylésére, felhasználására és elszámolására vonatkozó szabályokat tartalmaz. Az alperes az Áht. 59. § alapján a Ket. szerinti hatósági ellenőrzés keretében vizsgálta felül a falugondnoki szolgáltatási jogcímen igényelt támogatás felhasználását. Az Áht. 60/A. §-a kimondja, hogy ha a helyi önkormányzat a támogatásra vonatkozó valamely feltételt megszegett, a támogatásról, vagy annak a jogosulatlan igénybevétellel érintett részéről haladéktalanul köteles lemondani és azt visszafizetni.
- [13] A Kvtv. 2. sz. melléklet III.3.e) pontja a költségvetési támogatásra jogosultság két konjunktív feltételét határozza meg egyrészt a falugondnoki szolgáltatás Szoc.tv. 60. §-ának megfelelő nyújtását, másrészt a külön jogszabályban foglalt szakmai

szabályoknak megfelelő fenntartását, következésképpen nem lehet eltekinteni a Korm. rend.-ben, mint külön jogszabályban foglalt rendelkezések betartásától sem. A Korm. rend. 1. sz. melléklete 3.1.1. alpontban szól a falugondnoki szolgáltatásról, amely szerint a szolgáltatói nyilvántartás adatai közé tartozik a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmánya, típusa és rendszáma is. Ugyanígy rendelkezik a 3.1.2. a tanyagondnoki szolgáltatás tekintetében.

[14] A Korm. rend. 8. § (2) bekezdését és 27. § (1) bekezdését is figyelembe véve a falugondnoki szolgáltatáshoz használt gépjármű forgalmi engedélyének bemutatása a bejegyzéshez elengedhetetlen, így az abban foglalt adatok, mint a gépjármű forgalmi rendszáma, a szolgáltatás működésének jogszerűsége - és így a támogatás igénybevételének jogszerűsége - szempontjából is jelentőséggel bírnak. A Korm. rend. egyértelmű kötelezést tartalmaz a szolgáltatás fenntartója számára, nem csak a szolgáltatás bejegyzésére vonatkozásában, hanem a bejegyzett adatok megváltozásának esetén az adatmódosítás kezdeményezésére is. A Kvtv. 2. sz. melléklet kiegészítő szabályok 5.c) pontja nem hagy kétséget afelől, hogy a támogatások igénybevétele és a nyilvántartásba történő bejegyzés között szoros összefüggés áll fenn, törekedni kell arra, hogy a bejegyzett adatok folyamatosan a valóságnak megfelelőek legyenek. Az alperes hivatkozott a Kúria Kfv.I.35.333/2011/8. számú ítéletére, valamint a Kúria EBH 2016.K.13. számú elvi határozatára álláspontjának alátámasztása végett.

[15] Az alperes szerint a alperes neveköltségvetési szempontú ellenőrzése során azt vizsgálja, hogy a fenntartó a jogszerű működés eredményeként jogosult lehet-e állami támogatásra. A mindenkor hatályos Kvtv.-ben előírt támogatási feltételek vizsgálata során nem mellőzhető a szakmai szabályok betartásának ellenőrzése. Finanszírozás szempontjából kizárólag azokat a hónapokat lehet figyelembe venni, amelyek első napjától már a szolgáltatói nyilvántartásban véglegesen bejegyzettek szerint működik a szolgálat.

[16] Az alperes végezetül hangsúlyozta, hogy az alperes támogatási ügyekben bírságot nem állapíthat meg, erre nincs jogszabályi felhatalmazása. A alperes nevetörvényi felhatalmazás alapján, lezárt költségvetési évet (éveket) vizsgálhat hatósági ellenőrzése során. Az Áht. 60/A. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a támogatásra vonatkozó valamely feltétel megszegése esetén rendelkezhet a támogatás teljes, vagy részleges visszavonásáról. Az alperes utalt arra, hogy a vitatott jogkérdés megítélésében a bírói gyakorlat nem egységes.

[17] Felülvizsgálati ellenkérelmet a felperes nem nyújtott be.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [18] A Kúria a rendelkező részben foglalt döntését a következőkkel indokolja:
- [19] A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 115. § (2) bekezdése, illetve a 99. § (3) bekezdése folytán a felülvizsgálati eljárásban alkalmazandó 33. § (1) bekezdése alapján a Kúria a Kfv.IV.35.496/2018. számú ügyben mintaper eljárást indított, melynek befejezéséig más ügyekkel együtt jelen felülvizsgálati eljárást is felfüggesztette. A mintaper eljárásban a Kúria 2019. január 22-én hozta meg Kfv.IV.35.496/2018/12. számú ítéletét. Tekintettel az ügyek jogi és ténybeli alapjának azonosságára, a Kúria a Kfv.IV.35.496/2018/12. számú ítélet alapján hozta meg döntését jelen felülvizsgálati eljárásban.
- [20] A Kúria elsőként abban a kérdésben foglalt állást, hogy az alperes vizsgálhatta-e a falugondnoki szolgáltatás azon adminisztratív - konkrétan a Korm. rend. 1. melléklet 3.1.1. pontjában foglalt - feltételét, hogy a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmányának, típusának és rendszámának szerepelni kell a szolgáltatói nyilvántartásban.
- [21] Az Áht. 57. § (1) bekezdése értelmében „[a] helyi önkormányzat az általános működéséhez és ágazati feladataihoz kapcsolódó támogatásokat (e Fejezet alkalmazásában a továbbiakban: támogatás) a kincstár útján igényli, azok módosítását a kincstár útján kezdeményezi, azokról a kincstár útján mond le, és az éves költségvetési beszámolót megalapozó végleges adatszolgáltatást a kincstár útján teljesíti.” Az Áht. 57. § (2) bekezdése pedig kimondja, hogy „[a] kincstár a rendelkezésére álló adatok alapján, illetve helyszíni ellenőrzés során ellenőrzi a támogatások igénylésének és módosításának megalapozottságát.”
- [22] Jelen esetben nem kétséges, hogy helyi önkormányzati feladatokhoz kapcsolódó támogatásról van szó, a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás után a támogatás a Kvtv. 2. melléklet III. pont (A települési önkormányzatok szociális, gyermekjóléti és gyermekétkeztetési feladatainak ellátása cím) 3. (Egyes szociális és gyermekjóléti feladatok támogatása alcím) e) alpontja alapján illeti meg a települési önkormányzatot.
- [23] Az Áht. 59. § (1) bekezdése szerint „[a] kincstár a helyi önkormányzat éves költségvetési beszámolója alapján a Ket. [közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény] szerinti hatósági ellenőrzés keretében felülvizsgálja a támogatások elszámolását,

felhasználását.”

[24] Megállapítható, hogy a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás vonatkozásában a kincstár ellenőrzési hatáskörét az Áht. fent idézett 57. § (2) bekezdése és 59. § (1) bekezdése teremti meg, tehát – szemben a felülvizsgálati ellenkérelemben foglaltakkal – a kincstár jogosult volt ellenőrizni a szolgáltatás igénybevételének jogszerűségét.

[25] A következő kérdés, hogy a kincstár ellenőrzési hatásköre csak a szakmai szabályok megsértésére terjed ki, vagy kiterjed a nyilvántartás vezetésére vonatkozó szabályok megtartásának ellenőrzésére is.

[26] Az Áht. 60/A. § (1) bekezdése értelmében: „Ha a helyi önkormányzat

a) a támogatáshoz valótlan adatot szolgáltatott,

b) az igénybe vett támogatást nem a megjelölt célra használta fel,

c) a jogszabályban meghatározott arányt meghaladó mértékű támogatást vett igénybe, illetve

d) a támogatásra vonatkozó valamely feltételt megszegett

[e Fejezet alkalmazásában az a)-d) pont a továbbiakban együtt: jogosulatlan igénybevétel], a támogatásról vagy annak a jogosulatlan igénybevétellel érintett részéről haladéktalanul köteles lemondani és azt visszafizetni.”

[27] Az Áht. fent idézett 60/A. § (1) bekezdés a) pontja az adatszolgáltatási tevékenységre vonatkozik (amelybe nyilvánvalóan beletartozik a Korm. rend. 1. mellékletben szereplő szolgáltatói nyilvántartás adatai), míg a b), c) és d) pontjai vonatkozhatnak a szakmai szabályok megszegésére, azaz az Áht. rendszerében a kincstár ellenőrzési jogosítványa mind az adminisztratív, mind pedig a szakmai szabályok betartásának ellenőrzésére kiterjed. Ezt erősíti a Kvtv. 2. melléklet III. 3. e) pontja, amely szerint „[a] támogatásra az a települési önkormányzat jogosult, amely a falugondnoki vagy a tanyagondnoki szolgáltatást a Szocvtv. 60. §-a és a külön jogszabályban foglalt szakmai szabályoknak megfelelően tartja fenn.” (A Szocvtv. 60. §-a a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás célját, feltételeit határozza meg.)

[28] A Kúria megítélése szerint az Áht. és a Kvtv. fenti rendelkezéseiből az következik, hogy nem megalapozott a jogerős ítélet azon megállapítása, amely jelen esetben elkülöníti a nyilvántartás vezetésére vonatkozó szabályok megsértését a szakmai szabályok megsértésétől.

[29] A Korm. rend. a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról

és ellenőrzéséről szól. Az alperes határozatának meghozatalakor hatályos Korm. rend. a szolgáltatói nyilvántartás adatai vonatkozásában a következőképpen rendelkezett:

„3.1.1. *falugondnoki szolgáltatás*: a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmánya, típusa és rendszáma,

3.1.2. *tanyagondnoki szolgáltatás*: a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmánya, típusa és rendszáma,”

[30] Megállapítható tehát, hogy jogszabály írja (írta) elő azt, hogy a nyilvántartás adatai közé tartozik a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmánya, típusa és rendszáma, a Korm. rend. 27. § (1) bekezdése pedig akképpen szól, hogy „[a] fenntartó köteles kérelmezni az adatmódosítást, ha a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok megváltoznak.”

[31] A fentiekből következően releváns az adatok nyilvántartásba történő, a valóságnak megfelelő bejegyzése. A jogszerű működésnek ez feltétele.

[32] Mindezek mellett - a Kúria megítélése szerint - az alperes által alkalmazott teljes visszafizetési kötelezettség aránytalan, ezért sérti az Áht. 60/A. § (1) bekezdését. A Kvtv. 2. melléklet 3. e) pontja értelmében a falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás fajlagos összege 2.500.000 forint/szolgálat. Jelen ügyben az alperes által helybenhagyott határozat a felperesi önkormányzat terhére a 1.250.000,- forint támogatás és kamatai visszafizetési kötelezettségéről rendelkezett. Az alperes gyakorlatilag a felperest a Kvtv. 2. melléklet 3. e) pontjában meghatározott összeget tizenkét hónapra arányosan elosztva a perrel érintett hat hónap (2016. január-június közötti időszak) tekintetében a teljes igénybe vett támogatás visszafizetésére kötelezte.

[33] Az Áht. 60/A. § (1) bekezdése szerint jogosulatlan igénybevétel esetén lehetőség van a támogatás teljes, de lehetőség van a támogatás részleges visszavonására is: a visszafizetési kötelezettség a jogosulatlan igénybevétellel érintett részre terjedhet ki. A Kúria megítélése szerint e körben értékelhető, hogy a felperes a szolgáltatást valójában nyújtotta, a nem megfelelő bejelentésen túl a további jogszabályi feltételeknek - legyen az a Szocvtv.-ben, Kvtv.-ben, vagy a Korm. rendeletben foglalt szabály - eleget tett. A támogatás teljes visszavonása akkor lett volna arányos szankció, ha szolgáltatást nem nyújtja, vagy pl. a gépjárművet nem pótolja, vagy olyan gépjárművet vett volna igénybe, amely alkalmatlan a falugondnoki feladatok ellátására stb. Ilyen körülményt a hatóság nem tárt fel. Kiemelendő továbbá, hogy a szolgáltatói nyilvántartásban folyamatosan szerepelt bejelentett és alkalmas gépjármű, továbbá értékelésre szorul az is, hogy az újabb gépjárművet a felperes - ugyan késve - de mégis bejelentette.

- [34] Mindezeket figyelembe véve a Kúria azt állapította meg, hogy sérti az Áht. 60/A. § (1) bekezdését az a hatósági határozat, amely nem a tényálláshoz igazodó arányos visszafizetési kötelezettséget ír elő.
- [35] Az arányosítás kötelezettsége azonban nemcsak az Áht. 60/A. § (1) bekezdéséből, hanem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes ügyintézéshez való jogból is következik az alábbiak szerint:
- [36] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése értelmében az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek, a 28. cikk pedig a bíróságok számára előírja, hogy a jogalkalmazás során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni. A Kúria megítélése szerint ezek az alaptörvényi kötelezések a közigazgatási perben eljáró bírót - figyelembe véve a közigazgatási per azon sajátosságát is, hogy a bíróság az objektív jogrend védelme érdekében is eljár - arra kötelezik, hogy a nyilvánvaló alaptörvényi összefüggéseket vegye figyelembe akkor is, ha alaptörvényi hivatkozást a beadványok nem tartalmaznak. A jogrendszer Alaptörvénnyel összhangban való fenntartása a jogalkalmazói jogszabály-értelmezés révén a bíróságok feladata, ez pedig feltételezi, hogy a jogalkalmazás során az Alaptörvényben foglalt jogok és alkotmányos értékek érvényesülnek. Ahogy a tagállami közigazgatási bíróságok az Európai Unió jogát kötelesek figyelembe venni ítélezésük során, függetlenül attól, hogy arra a felek hivatkoztak-e (lásd pl. EuB C-240/98-C-244/98. sz. Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben hozott ítélet, C-473/00. sz. Cofidis ügyben hozott ítélet), úgy - a Kúria megítélése szerint - a nemzeti jogot egységbe fogó alaptörvényi összefüggések sem maradhatnak háttérben.
- [37] A fentiekre tekintettel jelen ügyben a Kúria úgy ítélte meg, hogy az alperes eljárása - az ügy tárgyát képező arányosítás hiánya - nincs összhangban az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből eredő tisztességes ügyintézéshez való joggal. Tisztességes eljárás mellett, önmagában a késedelmes adatközlés - azon túl, hogy a támogatás célja megvalósult, és a felperes valamennyi más jogszabályi feltételnek eleget tett - nyilvánvaló, hogy nem járhat a támogatás egészének visszavonásával.
- [38] A tisztességes ügyintézéshez és a tisztességes eljáráshoz való jog, az Alaptörvényben foglalt eljárási alapjogok. Jelen ügyben ezen alapjog sérelmet a felperesi önkormányzat szenvedte el. Az alapjogsérelem megállapításához elengedhetetlen az önkormányzat alapjogi jogképességének vizsgálata az adott tényállás alapján. A Kúria a Knk.IV.37.944/2018/2. számú határozatában kifejtette, hogy az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint „[a] törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető

jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.” Az Alaptörvény tehát kiterjeszti az alapjogok alanyainak körét a törvény által létrehozott jogalanyok, jellemzően a jogi személyek körére. A magyar jogrendszer nem különböztet meg közjogi jogi személy és magánjogi jogi személyek között, tehát alapjogi jogképessége elvileg a törvény alapján létrehozott valamennyi jogalanyra van. Az alapjogi jogképességtől meg kell különböztetni az alapjog gyakorlásához való jogot. Ezt maga az Alaptörvény is korlátok közé állítja, amikor megfogalmazza, hogy csak azokat a jogokat gyakorolhatják, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.

[39] A Kúria jelen ügyben is fenntartja a Knk.IV.37.944/2018/2. számú határozatában kifejtett azon álláspontját, hogy „[a]z állam esetében azonban nem az a kérdés, hogy az alapjog gyakorlásához való jog alapján mely jogok illetik meg, s melyek nem, hanem az, hogy rendelkezik-e alapjogi jogképességgel. Hagyományos alkotmányjogi alapelv, hogy az alapjogok az állammal, az állam hatalmával szemben fogalmazódtak meg, az állami hatalom korlátaikat jelentik, ezért alapvetően az állammal szemben érvényesítendőek. Ebből következően az államnak nincsenek alapjogai, alapjogok nem illetik meg az állam közhatalmat gyakorló szerveit sem. Mindez következik az Alaptörvényből is, mivel a „Szabadság és felelősség” fejezeti cím alatt foglalkozik az alapjogokkal, és ezt követi külön fejezeti cím alatt „Az állam”-ról szóló rész, szerkezetileg is demonstrálva, hogy az alapjogok az állami cselekvés korlátaiként jelennek meg. Alapjog hiányában pedig fogalmilag elképzelhetetlen az alapjogsérelem.”

[40] Jelen ügy tényállása szerint az eljárási jog sérelmét - az Áht. 60/A. § (1) bekezdésének nem megfelelő alkalmazását - a felperesi önkormányzat szenvedte el. A felperes ebben a jogviszonyban, mint szolgáltatásszervező vett részt: állami finanszírozás mellett biztosította a falugondnoki (tanyagondnoki) szolgáltatást. E feladat önkormányzati ellátása során nem a közhatalmi jellege dominál, hiszen a köz érdekében szolgáltatást - állami támogatás fejében - alapítványok, egyházak és más magánjogi szerveződések is nyújtanak. Jelen ügyben tehát az önkormányzat nem a közhatalmi jogosítványai védelmében lépett fel, hanem épp ellenkezőleg. Figyelembe kell ugyanis venni, hogy az ügyben a helyi önkormányzat felperesi pozícióban van a alperes nevével szemben, azaz közhatalmi jogosítványokat az alperes gyakorol (kötelezi a támogatás visszafizetésére). Ez az eljárási pozíció - az ügy fentebb bemutatott sajátosságaival együtt - igazolja a jogérvényesítés alapjogra kiterjedő jellegét. A Kúria álláspontja tehát, hogy ebben az összefüggésben felhívható a tisztességes ügyintézéshez való jog a helyi önkormányzat oldalán, s annak sérelme is megállapítható a fentiek szerint.

[41] A fentiek alapján a Kúria a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban Kp.) 121. § (1) bekezdése, valamint a Kp. 115. § (2) bekezdésére tekintettel alkalmazandó 92. § (1) bekezdés d) pontja alapján az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, az alperes határozatát az elsőfokú hatóság határozatára is kiterjedően megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.

[42] A Kúria - a fenti indokok alapján - az új eljárásra azt az iránymutatást adja, hogy az elsőfokú hatóság a tényállás alapján köteles mérlegelni a visszafizetési kötelezettség előírását és amennyiben úgy dönt, hogy a feltárt jogszabálysértés miatt a felperest visszafizetési kötelezettség terheli, azt arányosan kell meghatározni. Az elsőfokú hatóság azonban nem kötelezheti a felperest az adott év vonatkozó időszakára irányadó támogatás egészének visszafizetésére. A mérlegelésbe be kell vonni azt is, hogy a támogatás Szoc.tv. 60. §-ában foglalt célja megvalósult, a felperes a további szakmai és egyéb feltételeket is megtartotta. Amennyiben az elsőfokú hatóság úgy dönt, hogy visszafizetési kötelezettséget nem ír elő, lehetősége van jelezni a jogszabálysértést a működést engedélyező szerv felé, aki a Szoc.tv. 92/K. § (4c) bekezdés a) pontja szerint szociális igazgatási bírságot szabhat ki a törvényben meghatározott keretek között. Azonban a Szoc.tv. 92/M. § (4) bekezdése ebben az esetben is arányosítást ír elő, nevezetesen: „[a] bírság összegét az eset összes körülményeire, így különösen a jogsértés súlyára, a jogsértéssel okozott érdeksérelem nagyságára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására és - fenntartóra kiszabott bírság esetén - a bírság megfizetésének az ellátás színvonalára gyakorolt hatására tekintettel kell meghatározni.”

Záró rész

[43] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése és 114. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[44] A Kp. 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (2) bekezdése szerint ha a pernyertesség és a pervesztesség aránya közötti különbség, valamint a fél és az ellenfél javára meghatározott perköltségek összege közötti különbség nem jelentős, egyik fél sem köteles perköltség megtérítésére. Erre tekintettel rendelkezett úgy a Kúria, hogy az elsőfokú bírósági eljárás és a felülvizsgálati eljárás költségeit a felek maguk viselik.

[45] Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja, a felperes az Itv. 5. § (1) bekezdés b) pontja alapján teljes személyes illetékmentességben részesül. Ezért az Itv. 50. § (1) bekezdése szerinti mértékű, a 39. § (3) bekezdés d) pontja alapján számított és a 62. § (1) bekezdés h) pontja értelmében feljegyzett felülvizsgálati eljárási illeték - figyelembe véve a Kp. 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 102. § (1) bekezdését is - az állam terhén marad.

[46] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja.

Budapest, 2019. február 26.

Dr. Patyi András s.k. a tanács elnöke, Dr. Balogh Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Dobó Viola s.k. bíró